

ванням минулого є положення, що ввірення майна має бути обов'язково документально оформлено. Та документальне оформлення нині, стверджує І.А. Клепицький, не ґрунтується на сутності виникаючих сучасних правовідносин. Факт письмового оформлення стає особливо дискусійним після прийняття нових ЦК як України, так і Російської Федерації, де встановлено, що форма і зміст подібних відносин у більшому ступені визначаються не приписами влади, а взаємним волевиявленням сторін (Клепицький І. А. Вверенное имущество в уголовном праве // Законность, 1995. – № 12. – С. 10). Тому переконливою видається позиція, згідно із якою нині юридичною підставою того, що майно є ввіреним чи таким, що перебуває у віданні особи, слід вважати цивільно-правові, договірні відносини, спеціальне доручення. Тобто, суб'єкт злочину здійснює повноваження щодо майна на законній підставі: наділений правомочностями щодо розпорядження, управління, доставки, зберігання майна тощо (Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Т. 2. 2013, с. 218).

Проаналізувавши склад злочину, передбачений ст. 197 КК України, і співставивши його із привласненням і розкраданням майна (ст. 191 КК), можна прийти до висновку, що дорученням чи охороною є майно, коли воно: а) передане власником чи законним володільцем майна винній особі на законній підставі, тобто перебуває в її законному володінні; б) існує взаємна домовленість (усна чи письмова) сторін про передачу конкретного майна на зберігання чи під охорону; в) щодо цього майна суб'єкт наділений певними повноваженнями необхідними для належного виконання обов'язків щодо зберігання чи охорони; г) крім того, зберігач наділяється додатковим обов'язком – повернути доручене майно на вимогу поклажодавця.

Таким чином, проведене дослідження засвідчило, що зовні схожі поняття «доручене майно» та «ввірене майно» у кримінально-правовому смислі є різними.

Пушкар Г. М.

ВСП «Миколаївський інститут права»

Національного університету «Одеська юридична академія»,

викладач кафедри кримінально-правових дисциплін

ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ ЯК ІНШИЙ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХІД

Актуальність дослідження зумовлена високим ступенем суспільної небезпеки кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, недосконалістю кримінально-правових заходів, які необхідно застосовувати до осіб, які страждають на наркоманію.

Стаття 49 Конституції України закріпила право людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.). Забезпеченню цього права перешкоджає суттєве погіршення ситуації у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів в Україні та помітне зростання пов'язаної із цим злочинності. На сьогодні Україна займає одне з перших місць у Європі за темпами розповсюдження наркоманії.

Поширення наркоманії потребує застосування новітніх засобів правового, організаційного, економічного, психолого-педагогічного та медичного характеру. Низка прийнятих за останні роки законодавчих актів і державних програм свідчить про зростання ролі медичних заходів протидії наркоманії та правопорушенням у сфері обігу наркотичних засобів і психотропних речовин. Разом із тим, недостатня правова урегульованість питань, пов'язаних із застосуванням соціального інституту примусового лікування, помітно знижує ефективність протидії цьому явищу в суспільстві.

Аналізові проблем, пов'язаних із наркоманією, а в цьому контексті і з примусовим лікуванням, присвячено праці багатьох учених, зокрема П. Андрушка, М. Бажанова, Ю. Бауліна, А. Гришка, С. Гусева, О. Джу-жі, І. Дружиніна, В. Єсіпова, А. Закалюка, А. Зелінського, О. Козаченко, М. Коржанського, І. Нікіфорчина, П. Матишевського, Н. Мірошніченко, А. Музики, Б., В. Сташиса, В. Тація, М. Хруппи та інші. Їх наукові праці відіграли надзвичайно важливу роль у дослідженні проблематики соціально-правових, кримінально-правових, кримінологічних та інших проблем протидії наркоманії.

Однак, зважаючи на традиційну недооцінку суспільством криміногенного значення поширення наркоманії, відсутність ефективної практики та невелику кількість наукових розробок питань саме примусового лікування як одного із кримінально-правових заходів, актуальними є систематизація, аналіз та узагальнення кримінально-правових і організаційно-управлінських заходів щодо здійснення примусового лікування.

На думку А. А. Музики, переоцінювати можливості покарання відносно наркозалежних осіб, які вчинили кримінальне правопорушення не варто. Практика минулих років свідчить, що застосування лише одних кримінально-правових заходів, спрямованих проти незаконного обігу наркотиків поширення наркоманії, причому навіть найбільш суворих (позбавлення волі на певний строк), не дають бажаного результату, якщо вони не підкріплені активними зусиллями по лікуванню осіб від наркотичної залежності (Музика А. А., Горох О. П. Покарання за незаконний обіг наркотичних засобів: Монографія. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. – С. 13).

Важливе значення також має формування правильної громадської думки щодо хворих на наркоманію, лікування і створення медико-соціальної реабілітації осіб, що допускають немедичне зловживання наркотичних засобів та психотропних речовин їх аналогів.

Примусове лікування повинно застосовуватись як альтернатива покаранню за вчинені кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотиків відносно наркозалежних осіб. Кримінально-правова сутність інституту примусового лікування від наркоманії полягає в тому, що це спеціальна форма примусових заходів медичного характеру, яка регламентує певні правообмеження і повинна застосовуватися до наркоманів, що скоїли злочин на ґрунті наркоманії, але такі заходи не є кримінальним покаранням.

Примусове лікування як інший кримінально-правовий захід в першу чергу розкриває якісну характеристику цього інституту, а саме його гуманний характер.

Лемішко Ю. Ю.

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», асистент кафедри кримінального права

ВПЛИВ ПОГАШЕНИХ ТА ЗНЯТИХ СУДИМОСТЕЙ НА ПОСИЛЕННЯ МІРИ ПОКАРАННЯ

В абз. 3 п. 3 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» зазначається, що при дослідженні *даних про особу винного*, суд повинен з'ясувати, окрім іншого, її минуле, а саме *наявність не знятих чи не погашених судимостей* (виділено мною – Ю. Л.), адміністративних стягнень тощо (Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верхов. Суду України від 24 жовт. 2003 р. // Вісник Верховного Суду України. 2003, № 6, с. 14). Проте судді тлумачать це роз'яснення Пленуму Верховного Суду таким чином, що при призначенні покарання як дані, що негативно характеризують особу винного, необхідно враховувати судимості, які *було погашено чи знято* в установленому законом порядку. Така судово-практика призводить до обходу закритого (вичерпного) переліку обставин, які обтяжують покарання, бо і ці обставини, і дані про особу винного, незважаючи на різну назву, виконують одну й ту саму функцію – впливають на обрання судом більш суворой міри покарання в межах санкції статті Особливої частини КК (Ищенко А. В. Назначение наказания по Уголовному кодексу Российской Федерации : науч. – практ. пособие. 2002, с. 18-19; Кругликов Л. Л. Правовые средства обеспечения справедливости наказания в процессе его индивидуализации : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. 1985, с. 25). До того ж, як слушно зазначав Ю. М. Юшков ще у 1975 р. «навіть у тих випадках, коли у вироках відсутня вказівка на судимості (зняті або погашені) як на обтяжуючу відповідальність обставину, суди беруть їх до уваги і посилюють покарання»